सौन्दर्यलहरी

शिवः शक्त्या युक्तो यदि भवति शक्तः प्रभवितुं
न चेदेवं देवो न खलु कुशलः स्पन्दितु-मपि।
अतस्त्वा-माराध्यां हरि-हर-विरिञ्चादिभि-रपि
प्रणन्तुं स्तोतुं वा कथ-मकृतपुण्यः प्रभवति॥ १॥
तनीयांसं पांसुं तव चरण-पङ्केरुह भवं
विरिञ्चिः संचिन्वन् विरचयति लोका-नविकलम्।
वहत्येनं शौरिः कथमपि सहस्रेण शिरसां
हरः संक्षुद्यैनं भजति भसितोद्धूलन-विधिम्॥ २॥
अविद्याना-मन्त-स्तिमिर-मिहिर-द्वीपनगरी
जडानां चैतन्य-स्तबक-मकरन्द-स्रुतिझरी।
दरिद्राणां चिन्तामणिगुणनिका जन्मजलधौ
निमग्नानां दंष्ट्रा मुररिपु-वराहस्य भवति॥ ३॥
त्वदन्यः पाणिभ्या-मभयवरदो दैवतगणः
त्वमेका नैवासि प्रकटित-वराभीत्यभिनया।
भयात् त्रातुं दातुं फलमपि च वांछासमधिकं
शरण्ये लोकानां तव हि चरणावेव निपुणौ॥ ४॥
हरिस्त्वामाराध्य प्रणत-जन-सौभाग्य-जननीं
पुरा नारी भूत्वा पुरिपुमपि क्षोभ-मनयत्।

स्मरोऽपि त्वां नत्वा रतिनयन लेह्येन वपुषा
मुनीनामप्यन्तः प्रभवति हि मोहाय महताम्॥ ५॥
धनुः पौष्पं मौर्वी मधुकरमयी पञ्च विशिखाः
वसन्तः सामन्तो मलयमरु-दायोधन-रथः।
तथाप्येकः सर्वं हिमगिरिसुते कामपि कृपां
अपांगात्ते लब्ध्वा जगदिद-मनङ्गो विजयते॥ ६॥
क्वणत्कांची-दामा करिकलभ-कुंभ-स्तन-नता
परिक्षीणा मध्ये परिणत-शरच्चन्द्र-वदना।
धनु-र्बाणान् पाशं सृणिमपि दधाना करतलैः
पुरस्ता दास्तां नः पुरमथितु-राहो-पुरुषिका॥ ७॥
सुधासिन्धो-र्मध्ये सुरविटपि-वाटी-परिवृते
मणिद्वीपे नीपोपवनवति चिन्तामणि-गृहे।
शिवाकारे मञ्चे परमशिव-पर्यङ्कनिलयां
भजन्ति त्वां धन्याः कतिचन चिदानन्द-लहरीम्॥ ८॥
महीं मूलाधारे कमपि मणिपूरे हुतवहं
स्थितं स्वाधिष्ठाने हृदि मरुत-माकाश-मुपरि।
मनोऽपि भ्रूमध्ये सकलमपि भित्वा कुलपथं
सहस्रारे पद्मे सह रहसि पत्या विहरसे॥ ९॥
सुधाधारासारैः चरणयुगलान्त-र्विगलितैः
प्रपंचं सिञ्चन्ती पुनरपि रसाम्नाय-महसः।

अवाप्य स्वां भूमिं भुजगनिभ-मध्युष्ट-वलयं
स्वमात्मानं कृत्वा स्वपिषि कुलकुण्डे कुहरिणि॥ १०॥
चतुर्भिः श्रीकण्ठैः शिवयुवतिभिः पञ्चभिरपि
प्रभिन्नाभिः शंभोर्नवभिरपि मूलप्रकृतिभिः।
चतुश्चत्वारिंशद्-वसुदल कलाश्च त्रिवलय
त्रिरेखाभिः सार्धं तव शरणकोणाः परिणताः॥ ११॥
त्वदीयं सौन्दर्यं तुहिनगिरिकन्ये तुलयितुं
कवीन्द्राः कल्पन्ते कथमपि विरिञ्चि-प्रभृतयः।
यदालोकौत्सुक्या-दमरललना यान्ति मनसा
तपोभि र्दुष्प्रापामपि गिरिश-सायुज्य-पदवीम्॥ १२॥
नरं वर्षीयांसं नयनविरसं नर्मसु जडं
तवापांगालोके पतित मनुधावन्ति शतशः।
गलद्वेणीबन्धाः कुचकलश विस्रस्त-सिचया
हटात् त्रुट्यत्काञ्च्यो विगलित-दुकूला युवतयः॥ १३॥
क्षितौ षट् पञ्चाशद्-द्विसमधिक-पञ्चाश-दुदके
हुताशे द्वाषष्टि श्चतुरधिक-पञ्चाश-दनिले।
दिवि द्वि षट् त्रिंशन् मनसि च चतुः षष्टिरिति ये
मयूखा-स्तेषा-मप्युपरि तव पादांबुज-युगम्॥ १४॥
शरज्ज्योत्स्ना शुद्धां शशियुत-जटाजूट-मकुटां
वर-त्रास त्राण-स्फटिकघुटिका-पुस्तक-कराम्।

सकृन्न त्वा नत्वा कथमिव सतां सन्निदधते
मधु-क्षीर-द्राक्षा-मधुरिम-धुरीणाः फणितयः॥ १५॥
कवीन्द्राणां चेतः कमलवन-बालातप-रुचिं
भजन्ते ये सन्तः कतिचिदरुणामेव भवतीम्।
विरिञ्चि प्रेयस्या स्तरुणतर-श्रृङ्गारलहरी-
गभीराभि-र्वाग्भि र्विदधति सतां रञ्जनममी॥ १६॥
सवित्रीभि र्वाचां चशि मणि शिला-भङ्ग रुचिभि-
र्वशिन्याद्याभि-स्त्वां सह जननि संचिन्तयति यः।
स कर्ता काव्यानां भवति महतां भङ्गिरुचिभि-
र्वचोभि-र्वाग्देवी-वदन कमलामोद मधुरैः॥ १७॥
तनुच्चायाभिस्ते तरुण-तरणि श्रीसरणिभिः
दिवं सर्वा-मुर्वी-मरुणिमनि मग्नां स्मरति यः।
भवन्त्यस्य त्रस्य द्वनहरिण शलीन-नयनाः
सहोर्वश्या वश्याः कतिकति न् गीर्वाण गणिकाः॥ १८॥
मुखम् बिन्दुं कृत्वा कुचयुगमध्-स्तस्य तदधो
हरार्धं ध्यायेद्योः हरमहिषि ते मन्मथकलाम्।
स सद्यः संक्षोभं नयति वनिता इत्यतिलघु
त्रिलोकीमप्याशु भ्रमयति रवीन्दु-स्तनयुगाम्। १९॥
किरन्ती-मङ्गेभ्यः किरण निकुरुम्बामृतरसं
हृदि त्वा-माधत्ते हिमकरशिला मूर्तिमिव यः।

स सर्पाणां दर्पं शमयति शकुन्ताधिप इव

ज्वरप्लुष्टान् दृष्ट्या सुखयति सुधाधारसिरया॥ २०॥

तटिल्लेखा-तन्वीं तपन-शशि-वैश्वानर-मयीं

निषण्णां षण्णामप्युपरि कमलानां तव कलाम्।

महापद्माटव्यां मृदित-मलमायेन मनसा

महान्तः पश्यन्तो दधति परमाह्लाद-लहरीम्॥ २१॥

भवानि त्वं दासे मयि वितर दृष्टिं सकरुणां

इति स्तोतुं वाञ्छन् कथयति भवानि त्वमिति यः।

तदैव त्वं तस्मै दिशसि निजसायुज्य पदवीं

मुकुन्द- ब्रह्मेन्द्र-स्फुट मकुट-नीराजितपदाम्॥ २२॥

त्वया हृत्वा वामं वपु-रपरितृप्तेन मनसा

शरीरार्धं शंभो रपरमपि शङ्के हृतमभूत्।

यदेतत् त्वद्रूपं सकलमरुणाभं त्रिनयनं

कुचाभ्यामानम्रं कुटिल-शशिचूडाल मकुटम्॥ २३॥

जगत्सूते धाता हरिरवति रुद्रः क्षपयते

तिरस्कुर्व-न्नेतत् स्वमपि वपु रीश-स्तिरयति।

सदा पूर्वः सर्वं तदिद-मनुगृह्णाति च शिव-

स्तवाज्ञा मालम्ब्य क्षणचलितयो भ्रूलतिकयोः॥ २४॥

त्रयाणां देवानां त्रिगुण-जनितानां तव शिवे

भवेत् पूजा पूजा तव चरणयो-र्या विरचिता।

तथा हि त्वत्पादोद्वहन मणिपीठस्य निकते

स्थिता ह्येते शश्वन्मुकुलित-करोत्तंस मकुटाः॥ २५॥

विरिञ्चिः पञ्चत्वं व्रजति हरिराप्नोति विरतिं

विनाशं कीनाशो भजति धनदो याति निधनम्।

वितन्द्री माहेन्द्री विततिरपि संमीलित-दृशा

महासंहारेस्मिन् विहरति सति त्वत्पति-रसौ॥ २६॥

जपो जल्पः शिल्पं सकलमपि मुद्राविरचना

गतिः प्रादक्षिण्य क्रमण मशनाद्याहुति-विधिः।

प्रणामः संवेशः सुखमखिल-मात्मार्पण दृशा

सपर्या पर्याय-स्तव भवतु यन्मे विलसितम्॥ २७॥

सुधामप्यास्वाद्य प्रति-भय-जरामृत्यु हरिणीं

विपद्यन्ते विश्वे विधि शतमखाद्या दिविषदः।

करालं यत् क्ष्वेलं कबलितवतः कालकलना

न शम्भोस्तन्मूलं तव जननि ताटङ्क-महिमा॥ २८॥

किरीटं वैरिञ्चं परिहर पुरः कैटभभिदः

कठोरे कोठीरे स्कलसि जहि जंभारि मकुटम्।

प्रणम्रेष्वेतेषु प्रसभ मुपयातस्य भवनं

भवस्याभ्युत्थाने तव परिजनोक्ति र्विजयते॥ २९॥

स्वदेहोद्भूताभि-र्घृणिभि-रणिमाद्याभि-रभितो

निषव्ये नित्ये त्वा- महमिति सदा भावयति यः।

किमाश्चर्यं तस्य त्रिनयन समृद्धिं तृणयतो
महासंवर्ताग्नि- र्विरचयति नीराजन-विधिम्॥ ३० ॥
चतुः- षष्ठ्या तन्त्रैः सकल मतिसन्धाय भुवनं
स्थितस्तत्तत्-सिद्धि प्रसव- परतन्त्रै पशुपतिः।
पुनस्त्व-न्निर्बन्धा-दखिल पुरुषार्थैक घटना-
स्वतन्त्रं ते तन्त्रं क्षितितल मवातीतर-दिदम्॥ ३१ ॥
शिवः शक्तिः कामः क्षिति-रथ रविः शीतकिरणः
स्मरो हंसः शक्र- स्तदनु च परा-मार-हरयः।
अमी हृल्लेखाभि-स्तिसृभि-रवसानेषु घटिता
भजन्ते वर्णास्ते तव जननि नामावयवताम्॥ ३२ ॥
स्मरं योनिं लक्ष्मीं त्रितय-मिद-मादौ तव मनो-
र्निधायैके नित्ये निरवधि-महाभोग-रसिकाः।
भजन्ति त्वां चिन्तामणि-गुणनिबद्धाक्ष वलयाः
शिवाग्नौ जुह्वन्तः सुरभिघृत-धाराहुति- शतैः॥ ३३ ॥
शरीरं त्वं शंभोः शशि-मिहिर-वक्षोरुह-युगं
तवात्मानं मन्ये भगवति नवात्मान-मनघम्।
अतः शेषः शेषीत्यय-मुभय-साधारणतया
स्थितः संबन्धो वां समरस-परानन्द-परयोः॥ ३४ ॥
मनस्त्वं व्योम त्वं मरुदसि मरुत्सारथि-रसि
त्वमाप स्त्वं भूमि-स्त्वयि परिणतायां न हि परम्।

त्वमेव स्वात्मानं परिणमयितुं विश्व-वपुषा
चिदानन्दाकारं शिवयुवति-भावेन बिभृषे॥ ३५॥
तवाज्ञाचक्रस्थं तपन-शशि कोटि-द्युतिधरं
परं शंभुं वन्दे परिमिलित-पार्श्वं परचिता
यमाराध्यन् भक्त्या रवि शशि शुचीना-मविषये
निरालोकेऽलोके निवसति हि भालोक-भुवने॥ ३६॥
विशुद्धौ ते शुद्धस्फटिक-विशदं व्योम-जनकं
शिवं सेवे देवीमपि शिवसमान-व्यवसिताम्।
ययोः कान्त्या यान्त्याः शशिकिरण सारूप्यसरणेः
विधूतान्त-र्ध्वान्ता विलसति चकोरीव जगती॥ ३७॥
समुन्मीलत् संवित्कमल-मकरन्दैक-रसिकं
भजे हंसद्वन्द्वं किमपि महतां मानसचरम्।
यदालापा-दष्टादश-गुणित विद्यापरिणतिः
यदादत्ते दोषाद् गुण-मखिल-मद्भ्यः पय इव॥ ३८॥
तव स्वाधिष्ठाने हुतवह-मधिष्ठाय निरतं
तमीडे संवर्तं जननि महतीं तां च समयाम्।
यदालोके लोकान् दहति महसि क्रोध-कलिते
दयार्द्रा या दृष्टिः शिशिर-मुपचारं रचयति॥ ३९॥
तटित्वन्तं शक्त्या तिमिर-परिपन्थि-स्फुरणया
स्फुर -न्नानारत्नाभरण-परिणद्धेन्द्र- धनुषम्।

तव श्यामं मेघं कमपि मणिपूरैक- शरणं

निषेवे वर्षन्तं-हरमिहिर तप्तं त्रिभुवनम्॥ ४०॥

तवाधारे मूले सह समयया लास्यपरया

नवात्मानं मन्ये नवरस-महाताण्डव -नतम्।

उभाभ्या मेताभ्या-मुदय-विधि-मुद्दिश्य दयया

सनाथाभ्यां जज्ञे जनकजननीमत् जगदिदम्॥ ४१॥

गतै र्माणिक्यत्वं गगनमणिभिः सान्द्रघटितं

किरीटं ते हैमं हिमगिरिसुते कीर्तयति यः।

स नीडेयच्छाया-च्छुरण शबलं चन्द्र-शकलं

धनुः शौनासीरं किमिति न निबध्नाति धिषणाम्। ४२॥

धुनोतु ध्वान्तं न-स्तुलित-दलितेन्दीवर वनं

घनस्निग्ध श्लक्ष्णं चिकुर-निकुरुंबं तव शिवे।

यदीयं सौरभ्यं सहज मुपलब्धुं सुमनसो

वसन्त्यस्मिन् मन्ये बलमथन-वाटी विटपिनाम्॥ ४३॥

तनोतु क्षेमं न-स्तव वदनसौन्दर्यलहरी

परीवाहस्रोतः-सरणिरिव सीमन्तसरणिः।

वहन्ती सिन्दूरं प्रबलकबरी-भार-तिमिर-

द्विषां बृन्दै-र्बन्दीकृतमिव नवीनार्क किरणम्॥ ४४॥

अरालैः स्वाभाव्या-दलिकलभ-सश्रीभि रलकैः

परीतं ते वक्त्रं परिहसति पङ्केरुहरुचिम्।

दरस्मेरे यस्मिन् दशनरुचि-किञ्जल्क-रुचिरे
सुगन्धौ माद्यन्ति स्मरदहन-चक्षु र्मधुलिहः॥४५॥
ललाटं लावण्य-द्युति-विमल-माभाति तव यत्
द्वितीयं तन्मन्ये मकुटघटितं चन्द्रशकलम्।
विपर्यास-न्यासा-दुभयमपि संभूय च मिथः
सुधालेपस्यूतिः परिणमति राका-हिमकरः॥४६॥
भ्रुवौ भुग्ने किंचिद्भुवन-भय-भङ्ग- व्यसिनिनि
त्वदीये नेत्राभ्यां मधुकर-रुचिभ्यां धृतगुणम्।
धनु-र्मन्ये सव्येतरकर-गृहीतं रतिपतेः
प्रकोष्ठे मुष्टौ च् स्थगयति निगूढान्तर-मुमे॥४७॥
अहः सूते सव्यं तव नयन-मर्कात्मकतया
त्रियामां वामं ते सृजति रजनीनायकतया।
तृतीया ते दृष्टि-र्दरदलित-हेमाम्बुज-रुचिः
समाधत्ते सन्ध्यां दिवस निशयो-रन्तरचरीम्॥४८॥
विशाला कल्याणी स्फुटरुचि-रयोध्या कुवलयैः
कृपाधाराधारा किमपि मधुराऽऽभोगवतिका।
अवन्ती दृष्टिस्ते बहुनगर-विस्तार-विजया
ध्रुवं तत्तन्नाम-व्यवहरण-योग्या विजयते॥४९॥
कवीनां सन्दर्भ-स्तबक-मकरन्दैक रसिकं
कटाक्ष-व्याक्षेप-भ्रमरकलभौ कर्णयुगलम्।

अमुञ्चन्तौ दृष्ट्वा तव नवरसास्वाद-तरलौ
असूया-संसर्गा दलिकनयनं किञ्चिदरुणम्॥५०॥
शिवे शृङ्गारार्द्रा तदितरजने कुत्सनपरा
सरोषा गङ्गायां गिरिशचरिते विस्मयवती।
हराहिभ्यो भीता सरसिरुह सौभाग्य-जननी
सखीषु स्मेरा ते मयि जननि दृष्टिः सकरुणा॥५१॥
गते कर्णाभ्यर्णं गरुत इव पक्ष्माणि दधती
पुरां भेत्तु-श्चित्तप्रशम रस-विद्रावण फले।
इमे नेत्रे गोत्राधरपति-कुलोत्तंस-कलिके
तवाकर्णाकृष्ट-स्मरशर विलासं कलयतः॥५२॥
विभक्त-त्रैवर्ण्यं व्यतिकरित लीलाञ्जनतया
विभाति त्वन्नेत्र त्रितय-मिद-मीशानदयिते।
पुनः स्रष्टुं देवान् द्रुहिण हरि-रुद्रानुपरतान्
रजः सत्वं बिभ्रत् तम इति गुणानां त्रयमिव॥५३॥
पवित्रीकर्तुं नः पशुपति-पराधीन-हृदये
दयामित्रै-र्नेत्रै-ररुण-धवल-श्याम रुचिभिः।
नदः शोणो गङ्गा तपनतनयेति ध्रुवममुम्
त्रयाणां तीर्थाना मुपनयसि संभेद-मनघम्॥५४॥
निमेषोन्मेषाभ्यां प्रलयमुदयं याति जगती
तवेत्याहुः सन्तो धरणिधर-राजन्यतनये।

त्वदुन्मेषाज्जातं जगदिद-मशेषं प्रलयतः
परित्रातुं शङ्के परिहृत-निमेषा-स्तव दृशः॥५५॥
तवापर्णे कर्णे जपनयन-पैशुन्य- चकिताः
निलीयन्ते तोये नियत-मनिमेषाः शफरिकाः।
इयं च श्री-र्बद्धच्छद-पुटकवाटं कुवलयं
जहाति प्रत्युषे निशि च विघटय्य प्रविशति॥५६॥
दृशा द्राघीयस्या दरदलित-नीलोत्पल-रुचा
दवीयांसं दीनं स्नपय कृपया मामपि शिवे।
अनेनायं धन्यो भवति न च ते हानिरियता
वने वा हर्म्ये वा समकर निपातो हिमकरः॥५७॥
अरालं ते पालीयुगल-मगराजन्यतनये
न केषा-माधत्ते कुसुमशर-कोदण्ड-कुतुकम्।
तिरश्चीनो यत्र श्रवणपथ मुल्लङ् घ्य विलसन्
अपांग-व्यासंगो दिशति शरसन्धान-धिषणाम्॥५८॥
स्फुरद्गण्डाभोग-प्रतिफलित ताटङ्कयुगलं
चतुश्चक्रं मन्ये तव मुखमिदं मन्मथरथम्।
यमारुह्य द्रुह्य-त्यवनिरथ मर्केन्दुचरणं
महावीरो मारः प्रमथपतये सज्जितवते॥५९॥
सरस्वत्याः सूक्ती -रमृतलहरी कौशलहरीः
पिबन्त्याः शर्वाणि श्रवण-चुलुकाभ्या-मविरलम्।

चमत्कार-श्लाघाचलित-शिरसः कुण्डलगणो

झणत्कारैस्तारैः प्रतिवचन-माचष्ट इव ते॥ ६०॥

असौ नासावंश स्तुहिनगिरिवंश-ध्वजपटि

त्वदीयो नेदीयः फलतु फल-मस्माकमुचितम्।

वहत्यन्तर्मुक्ताः शिशिरकर निश्वास-गलितं

समृद्ध्या यत्तासां बहिरपि च मुक्तामणिधरः॥ ६१॥

प्रकृत्याऽऽरक्ताया-स्तव सुदति दन्तच्छदरुचेः

प्रवक्ष्ये सादृश्यं जनयतु फलं विद्रुमलता।

न बिंबं तद्बिंब-प्रतिफलन-रागा-दरुणितं

तुलामध्यारोढुं कथमिव विलज्जेत कलया॥ ६२॥

स्मितज्योत्स्नाजालं तव वदनचन्द्रस्य पिबतां

चकोराणा-मासी दतिरसतया चञ्चु-जडिमा।

अतस्ते शीतांशो रमृतलहरी माम्लरुचयः

पिबन्ति स्वच्छन्दं निशि निशि भृशं काञ्जिकधिया॥ ६३॥

अविश्रान्तं पत्यु र्गुणगण कथाम्रेडनजपा

जपापुष्पच्छाया तव जननि जिह्वा जयति सा।

यदग्रासीनायाः स्फटिकदृष -दच्छच्छविमयी

सरस्वत्या मूर्तिः परिणमति माणिक्यवपुशा॥ ६४॥

रणे जित्वा दैत्या-नपहृत-शिरस्त्रैः कवचिभिः

निवृत्तै श्चण्डांश त्रिपुरहर निर्माल्य विमुखैः।

विशाखेन्द्रोपेन्द्रैः शशिविशद-कर्पूरशकला

विलीयन्ते मातस्तव वदनताम्बूल-कबलाः॥ ६५॥

विपञ्च्या गायन्ती विविध-मपदानं पशुपते-

स्त्वयारब्धे वक्तुं चलितशिरसा साधुवचने।

तदीयै-र्माधुर्यै-रपलपित तन्त्रीकलरवां

निजां वीणां वाणी निचुलयति चोलेन निभृतम्॥ ६६॥

कराग्रेण स्पृष्टं तुहिनगिरिणा वत्सलतया

गिरीशेनो-दस्तं मुहुरधरपानाकुलतया।

करग्राह्यं शंभोर्मुखमुकुरवृन्तं गिरिसुते

कथं-कारं ब्रूम-स्तव चुबुक-मौपम्यरहितम्॥ ६७॥

भुजाश्लेषान्नित्यं पुरदमयितुः कण्टकवती

तव ग्रीवा धत्ते मुखकमलनाल श्रिय-मियम्।

स्वतः श्वेता कालागरु-बहुल-जम्बालमलिना

मृणाली-लालित्यं वहति यदधो हारलतिका॥ ६८॥

गले रेखास्तिस्रो गति-गमक-गीतैक-निपुणे

विवाह-व्यानद्ध प्रगुणगुण संख्या-प्रतिभुवः

विराजन्ते नानाविध-मधुर-रागाकर-भुवां

त्रयाणां ग्रामाणां स्थिति-नियम सीमान इव ते॥ ६९॥

मृणाली मृद्वीनां तव भुजलतानां चतसृणां

चतुर्भिः सौन्दर्यं सरसिजभव स्तौति वदनैः।

नखेभ्यः सन्त्रस्यन् प्रथम-मथना-दन्तकरिपोः
चतुर्णां शीर्षाणां सम-मभयहस्तार्पण-धिया॥ ७०॥
नखाना-मुद्योतै र्नवनलिनरागं विहसतां
कराणां ते कान्ति कथय कथयामः कथमुमे।
कयाचिद्वा साम्यं भजतु कलया हन्त कमलं
यदि क्रीडल्लक्ष्मी चरणतल लाक्षारस चणम्॥ ७१॥
समं देवि स्कन्द द्विपवदन-पीतं स्तनयुगं
तवेदं नः खेदं हरतु सततं प्रस्नुत मुखम्।
यदालोक्याशङ्काकुलित-हृदयो हासजनकः
स्वकुम्भौ हेरंबः परिमृशति हस्तेन झडिति॥ ७२॥
अमू ते वक्षोजा वमृतरस-माणिक्य-कुतुपौ
न सन्देहस्पन्दो नगपति-पताके मनसि नः।
पिबन्तौ तौ यस्मा-दविदित-वधूसङ्ग-रसिकौ
कुमारावद्यापि द्विरदवदन-क्रौञ्चदलनौ॥ ७३॥
वहत्यम्ब स्तम्बेरम-दनुज कुंभप्रकृतिभिः
समारब्धां मुक्तामणिभि रमलां हारलतिकाम्।
कुचाभोगो बिम्बाधर-रुचिभि-रन्तः शबलितां
प्रताप-व्यामिश्रां पुरदमयितुः कीर्तिमिव ते॥ ७४॥
तव स्तन्यं मन्ये धरणिधरकन्ये हृदयतः
पयः पारावारः परिवहति सारस्वतमिव।

दयावत्या दत्तं द्रविडशिशु-रास्वाद्य तव यत्
कवीनां प्रौढाना-मजनि कमनीयः कवयिता॥ ७५॥
हरक्रोध-ज्वालावलिभि-रवलीढेन वपुषा
गभीरे ते नाभीसरसि कृतसङ्गो मनसिजः।
समुत्तस्थौ तस्मा-दचलतनये धूमलतिका
जनस्तां जानीते तव जननि रोमावलिरिति॥ ७६॥
यदेतत्कालिन्दी तनुतर तरङ्गाकृति शिवे
कृशे मध्ये किञ्चिज्जननि तव यद्भाति सुधियाम्।
विमर्दा-दन्योन्यं कुचकलशयो-रन्तरगतं
तनूभूतं व्योम प्रविशदिव नाभिं कुहरिणीम्॥ ७७॥
स्थिरो गङ्गावर्तः स्तनमुकुल रोमावलि लता-
कलावालं कुण्डं कुसुमशर-तेजो हुतभुजः।
रते-र्लीलागारं किमपि तव नाभिर्गिरिसुते
बिलद्वारं सिद्धे र्गिरिशनयनानां विजयते॥ ७८॥
निसर्ग क्षीणस्य स्तनतट-भरेण क्लमजुषो
नमन्मूर्ते-र्नारीतिलक शनकै-स्त्रुट्यत इव
चिरं ते मध्यस्य त्रुटित तटिनी-तीर-तरुणा
समावस्था-स्थेम्नो भवतु कुशलं शैलतनये॥ ७९॥
कुचौ सद्यः स्विद्य-त्तटघटित-कूर्पासभिदुरौ
कषन्तौ दोर्मूले कनककलशाभौ कलयता।

तव त्रातुं भङ्गादलमिति वलग्नं तनुभुवा
त्रिधा नद्धं देवि त्रिवलि लवलीवल्लिभिरिव॥८०॥
गुरुत्वं विस्तारं क्षितिधरपतिः पार्वति निजात्
नितम्बा दाच्छिद्य त्वयि हरणरूपेण निदधे।
अतस्ते विस्तीर्णो गुरुरयमशेषां वसुमतीं
नितम्ब-प्राग्भारः स्थगयति लघुत्वं नयति च॥८१॥
करीन्द्राणां शुण्डान् कनककदली-काण्डपटलीं
उभाभ्यामूरूभ्या-मुभयमपि निर्जित्य भवति।
सुवृत्ताभ्यां पत्युः प्रणतिकठिनाभ्यां गिरिसुते
विधिज्ञे जानुभ्यां विबुध-करिकुंभ द्वयमसि॥८२॥
पराजेतुं रुद्रं द्विगुणशरगर्भौ गिरिसुते
निषङ्गौ जङ्घे ते विषमविशिखो बाढ-मकृत।
यदग्रे दृश्यन्ते दशशरफलाः पादयुगली
नखाग्रच्छद्मानः सुर-मकुट-शाणैक-निशिताः॥८३॥
श्रुतीनां मूर्धानो दधति तव यौ शेखरतया
ममाप्येतौ मातः शिरसि दयया देहि चरणौ।
ययोः पाद्यं पाथः पशुपति-जटाजूट तटिनी
ययो-र्लाक्षा-लक्ष्मी-ररुण हरिचूडामणि-रुचिः॥८४॥
नमो वाकं ब्रूमो नयन-रमणीयाय पदयोः
तवास्मै द्वन्द्वाय स्फुत-रुचि-रसालक्तकवते।

असूयत्यत्यन्तं यदभिहननाय स्पृहयते
पशूना-मीशानः प्रमदवन-कङ्केलितरवे॥ ८५॥
मृषा कृत्वा गोत्रस्खलन-मथ वैलक्ष्यनमितं
ललाटे भर्तारं चरणकमले ताडयति ते।
चिरादन्तः शल्यं दहनकृत मुन्मूलितवता
तुलाकोटिक्वाणैः किलिकिलित-मीशान-रिपुणा॥ ८६॥
हिमानी-हन्तव्यं हिमगिरि निवासैक-चतुरौ
निशायां निद्राणं निशि-चरमभागे च विशदौ।
वरं लक्ष्मीपात्रं श्रिय-मतिसृजन्तौ समयिनां
सरोजं त्वत्पादौ जननि जयत-श्चित्रमिह किम्॥ ८७॥
पदं ते कीर्तीनां प्रपदमपदं देवि विपदां
कथं नीतं सद्भिः कठिन-कमठी कर्पर-तुलाम्।
कथं वा बाहुभ्या-मुपयमनकाले पुरभिदा
यदादाय न्यस्तं दृषदि दयमानेन मनसा॥ ८८॥
नखै-र्नाकस्त्रीणां करकमल-संकोच-शशिभिः
तरूणां दिव्यानां हसत इव ते चण्डि चरणौ।
फलानि स्वःस्थेभ्यः किसलय-कराग्रेण ददतां
दरिद्रेभ्यो भद्रां श्रियमनिश-मह्नाय ददतौ॥ ८९॥
ददाने दीनेभ्यः श्रियमनिश-माशानुसदृशीं
अमन्दं सौन्दर्य-प्रकर-मकरन्दं विकिरति।

तवास्मिन् मन्दार-स्तबक-सुभगे यातु चरणे

निमज्जन् मज्जीवः करणचरणः षट् चरणताम्॥९०॥

पदन्यास-क्रीडा-परिचय-मिवारब्धु-मनसः

स्खलन्तस्ते खेलं भवनकलहसा न जहति।

अतस्तेषां शिक्षां सुभगमणि-मञ्जीर-रणित-

च्छलादाचक्षाणं चरणकमलं चारुचरिते॥९१॥

गतास्ते मञ्चत्वं द्रुहिण-हरि रुद्रेश्वर भृतः

शिवः स्वच्छ-च्छाया-घटित-कपट-प्रच्छदपटः।

त्वदीयानां भासां प्रतिफलन रागारुणतया

शरीरी श‍ृङ्गारो रस इव दृशां दोग्धि कुतुकम्॥९२॥

अराला केशेषु प्रकृतिसरला मन्दहसिते

शिरीषाभा चित्ते दृषदुपलशोभा कुचतटे।

भृशं तन्वी मध्ये पृथु रुरसिजारोह -विषये

जगत्त्रातुं शंभो-र्जयति करुणा काचिदरुणा।९३॥

कलङ्कः कस्तूरी रजनिकर बिम्बं जलमयं

कलाभिः कर्पूरै-र्मरकतकरण्डं निबिडितम्।

अतस्त्वद्भोगेन प्रतिदिनमिदं रिक्तकुहरं

विधि-र्भूयो भूयो निबिडयति नूनं तव कृते॥९४॥

पुराराते-रन्तः पुरमसि तत-स्त्वच्चरणयोः

सपर्या-मर्यादा तरलकरणाना-मसुलभा।

तथा ह्येते नीता शतमखमुखाः सिद्धिमतुलां
तव द्वारोपान्त स्थितिभिरणिमाद्याभि-रमराः ॥ ९५ ॥
कलत्रं वैधात्रं कतिकति भजन्ते न कवयः
श्रियो देव्याः को वा न भवति पतिः कैरपि धनैः ।
महादेवं हित्वा तव सति सतीना-मचरमे
कुचाभ्या-मासङ्गः कुरवक-तरो-रप्यसुलभः ॥ ९६ ॥
गिरामाहु-र्देवीं द्रुहिणगृहिणी मागमविदो
हरेः पत्नीं पद्मां हरसहचरी-मद्रितनयाम् ।
तुरीया कापि त्वं दुरधिगम निस्सीम महिमा
महामाया विश्वं भ्रमयसि परब्रह्ममहिषि ॥ ९७ ॥
कदा काले मातः कथय कलितालक्तकरसं
पिबेयं विद्यार्थी तव चरण निर्णेजन जलम् ।
प्रकृत्या मूकानामपि च कविता-कारणतया
कदा धत्ते वाणीमुखकमल-ताम्बूल-रसताम् ॥ ९८ ॥
सरस्वत्या लक्ष्म्या विधि-हरि सपत्नो विहरते
रतेः पातिव्रत्यं शिथिलयति रम्येण वपुषा
चिरं जीवन्नेव क्षपित-पशुपाश व्यतिकरः
परानन्दाभिख्यं रसयति रसं त्वद्भजनवान् ॥ ९९ ॥
प्रदीप-ज्वालाभि-र्दिवसकर-नीराजनविधिः
सुधासूते-श्चन्द्रोपल-जललवै-रर्घ्यरचना ।

स्वकीयैरम्भोभिः सलिल निधि-सौहित्यकरणं

त्वदीयाभि-र्वाग्भि-स्तव जननि वाचां स्तुतिरियम्॥ १००॥

॥इति श्री शंकराचार्य-विरचिता सौन्दर्यलहरी समाप्ता॥